

Poznejme svůj region a jeho osobnosti

Soubor materiálů pro realizaci programu



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



4.1 Tematický blok č. 1 – „Knihovny, jejich význam, zakladatelé“

4.1.1 Téma č. 1 – „Antonín Marek – život, dílo, význam“

Doplň údaje o Antonínu Markovi:

Žil v letech _____.

Narodil se v _____, zemřel v _____.

Byl to: - _____
- _____

V jedenácti letech začal studovat v (kde) _____, po smrti otce v roce 1800 pak pokračoval v _____. V letech 1804–1808 studoval (co) _____ v (kde) _____. Zde se seznámil s _____, který se stal jeho celoživotním přítelem a později mu nabídl spolupráci při psaní svého slovníku.

Po vysvěcení v roce 1808 působil jako _____ na několika místech, usadil se pak v _____ (odtud přízvisko „_____jemnostpán“).

Mezi léty 1844–1858 byl školním dozorcem, jeho zásluhou se _____ na Turnovsku dostalo na velmi vysokou úroveň. Stejně jako Komenský doporučoval učitelům používat při výuce názorné _____.

Byl jedním z těch, kteří se zasloužili o založení 2. nejstarší _____ (dnes nese jeho jméno). Zasloužil se také o vznik _____ divadla v Turnově a Libuni.

Konec života prožil v _____, je pochován na _____.

Dílo:

Básně: vyjadřoval v nich obavu o osud českého národa (je považován za předchůdce _____)

Překlady: překládal např.: _____

Jazykověda:

Vrcholem jeho jazykovědného snažení je dílo: _____ (vydáno 1820, přepracováno 1844). V něm najdeme kompletní české _____, jako například věda, předmět, obsah, rozsah, druh, názor, domněnka...

Společně s _____ upravovali i _____ dnes běžných českých slov.

Význam: -



4.1.3 Téma č. 3 – „Historie a současnost Městské knihovny Antonína Marka v Turnově (pravopis a jazykový rozbor)“

Městská knihovna A. Marka v Turnově (dále jen MKAM v Turnově) – upraveno z webových stránek:

Doplň vše chybějící:

Knihy vždy měla a stále má nezastupitelný vliv na vývoj kulturního života společnosti. Je tomu tak nejen na území Turnova, ale i v jiných oblastech naší vlasti. Připomeňme si některé události z historie knihovny v Turnově.

Za vším stojí na šenec a občan, jehož jméno dnes nese knihovna ve svém názvu – pan Antonín Marek, pater, básník, spisovatel, propagátor divadla. Antonín Marek se významně zasloužil o šíření myšlenky národního obrození na území Turnova. V 19. století začal vznikat knihovna jako součást národně obrozeneckého hnutí českého národa. Veřejně přístupné knihovny byly nejednoduší a také velmi účinnou cestou ke vzdělání v národním jazyce.

Historie dnešní Městské knihovny Antonína Marka v Turnově se začala psát 27. prosince 1820. Tehdy byla založena „Společnost turnovské knihovny“. Následoval složitý a dlouhý vývoj, během něhož knihovna vyrostla bohatou osvětovou činností. Knihy byly původně sbírány jako darů členů. V srpnu 1901 byla knihovna moderně upravena. Všechny knihy byly roztříděny dle odborných oborů, opatřeny přírůstkovým číslem a byl vypracován jejich seznam. Knihovna se zabývala nákupem knih, vzdělávací činností, pořádala časté a velmi hodnotné přednášky a vystavování. V době válek nebyly podmínky pro knihovny příznivé po obnovení československa došlo k mnoha různým změnám.

Najdi a označ chyby:

Zásadní změny nejen v knihovnictví nastali po roce 1989 – začátek svobodného poskytování služeb bez politizace, bez preference některých skupin literatury. U příležitosti 170. výročí vzniku knihovny, v roce 1990, dostává turnovská knihovna dárek ze všech nejceněnější! Konečně může hrdě nést jméno svého zakladatele – Městská knihovna Antonína Marka v Turnově. Od roku 1996 je tedy Turnovská knihovna plně automatizovaná. Každá kniha má svůj čárový kód a každý čtenář průkazku rovněž s čárovým kódem. K lepší orientaci v knihovním fondu jsou pro čtenáře v jednotlivých odděleních připraveny veřejně přístupné katalogy v elektronické podobě.

Na závěr si tedy shrňme, kam dospěla naše knihovna na rozhraní věků. Knihovna Antonína Marka v Turnově je veřejnou městskou knihovnou. Pracuje systémem ústřední knihovny se 4 pobočkami rozmístěnými na území města. **Poskytuje pestrou paletu služeb, nabízí velký výběr beletrie a naučné literatury, periodik, CD-ROMů a pro zdravotně postižené občany i nosičů zvuku, meziknihovní výpůjční službu, pořádá početné kulturní pořady pro školy a veřejnost.** Je zde k dispozici i několik počítačů s připojením k internetu. Knihovna umožňuje i kopírování a skenování dokumentů. Zmínit je třeba i spolupráci s penziony a pečovatelskými domy (besedy, přednášky, donášková služba). **Při procházkách naším městem si jistě každý z Vás všiml také rozmístěných knihobudek, které jsou pravidelně doplňovány.** „Naše“ knihovna vyrostla nepochybně ve skutečně vynikající středisko kulturních činností. Z tradičních akcí bychom rádi zmínili například Noc s Andersenem, pořady výchovy ke čtenářství – Klub Matýsek –, literárně dramatický kroužek – Turnovský granátek –, pravidelné akce – Večery Na Sboře – a mnohé další.



Jazykový rozbor:

1. První a třetí tučně vytištěné souvětí rozeber – napiš graf a urči druhy vět:

První souvětí:

Třetí souvětí:

2. U druhého souvětí urči počet vět:
3. Vysvětli význam slov, slovních spojení:

Beletrie -

Periodikum -

Být k dispozici -

4. Jak vzniklo slovo „*knihobudka*“?

Napiš alespoň 3 slova vytvořená stejným způsobem:

Pro zvidavé:

Kde v Turnově najdete knihobudku? (Hledej na internetových stránkách, případně tato místa navštiv, poříd' dokumentaci.)



4.2 Tematický blok č. 2 – „Osobnosti regionu, cestovatelé“

4.2.1 Téma č. 1 – Bez pracovního listu

4.2.2 Téma č. 2 – „Osobnosti – Čeněk Paclt – dobrodruh a cestovatel“

Pracovní list:

Cestovatel a dobrodruh Čeněk Paclt (1813–1887)

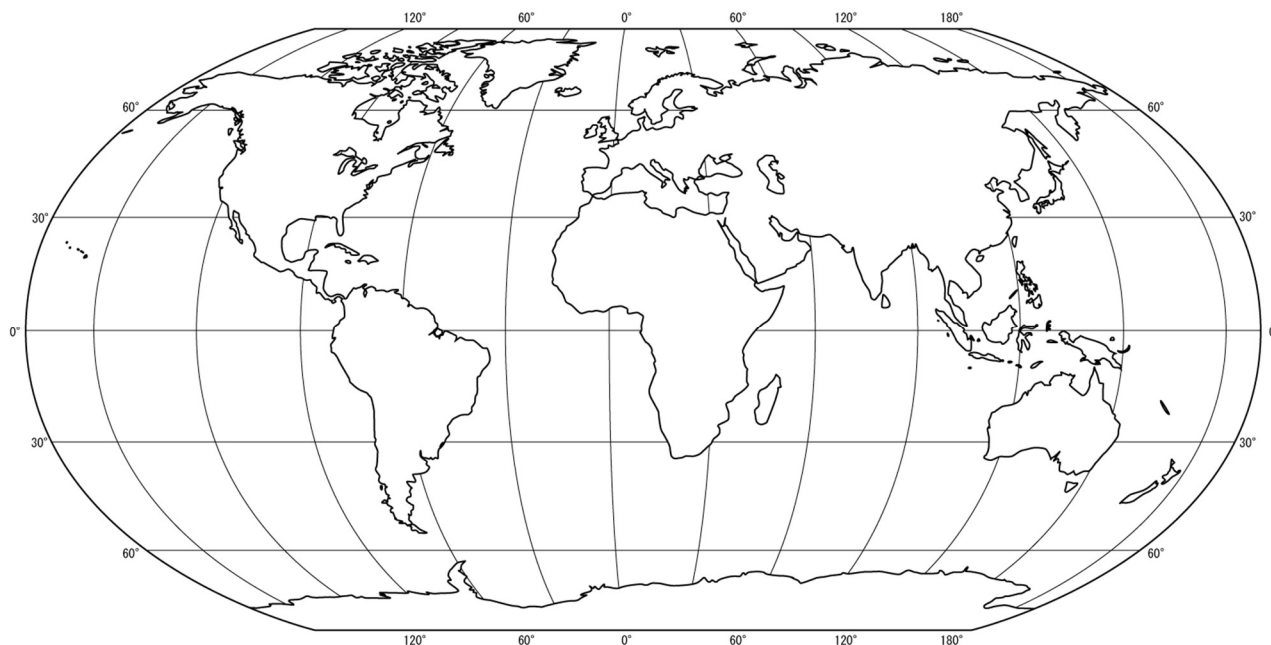
Odpovězte na otázky:

1. Mohl se Čeněk Paclt potkat s Antonínem Markem?
2. Čím se Čeněk Paclt vyučil a kde?
3. Existuje rodný dům Čeňka Pacлта i dnes?
4. Navštívil Čeněk Paclt i Asii?
5. Čím byl Čeňkův bratr Antonín?
6. Byl Čeněk Paclt vlastenec?
7. Na kterém kontinentu je Čeněk Paclt pohřben
8. Jaké bylo cestovatelské prvenství Čeňka Pacлта?
9. Jak se jmenoval cestovatel žijící ve stejné době?



Úkoly pro zvědavé:

1. Zaznamenejte v průběhu prezentace do mapy světa cesty Čenka Pacla (pokuste se zachytit i konkrétní roky).



2. Navštivte některá místa v Turnově spojená s Č. Paclem.



4.3 Tematický blok č. 3 – „Ještěd, Jaroslav Rudiš“

4.3.1 Téma č. 1 – „Ještěd - Grandhotel – Jaroslav Rudiš“

Pracovní list:

1. Ještěd – asociace (první část hodiny)

Asociace ke slovu: Ještěd

2. Ještěd očima Fleischmana – hlavního hrdiny románu Grandhotel J. Rudiše – v ukázkách – práce s ukázkami **Adept budoucnosti, Tak tady žiju a pracuju** z audioknihy J. Rudiš – Grandhotel: <https://www.alza.cz/media/grandhotel-d341171.htm>

Informace o Ještědu rozděl:

Vše o samotném otevření hotelu:

Informace o stavbě na Ještědu, které hl. hrdina uvádí:

Jak vnímá hotel Ještěd hlavní hrdina?



4.3.2 Téma č. 2 – „Jaroslav Rudiš – Grandhotel (metoda volného psaní)“

Pracovní list:

Autor:

Název díla:

Jméno hlavního hrdiny:

Informace o hlavním hrdinovi z ukázek:

Adept budoucnosti, Tak tady žiju a pracuju:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.

Fleischmanův vcelku obyčejný život na Ještědu se ale postupně mění...

(Metodou volného psaní napiš, co se asi mohlo Fleischmanovi přihodit. Informace z PL použij podle vlastního uvážení, můžeš se inspirovat vším, co jsi doteď o díle slyšel/a a viděl/a. Pro svůj příběh vymysli název. Na úkol máš 10 minut)

Pravidla volného psaní:

1. Piš po celou stanovenou dobu vše, co tě k tématu napadá.
2. Piš souvislý text, ne jen jednotlivá hesla nebo body.
3. Nevracej se k napsanému, neopravuj, nevylepšuj, co jsi napsal/a.
4. Pokračuj v psaní, i když tě nic nenapadá, zapisuj i pomocné věty („Ted' mne nic nenapadá...“), ale snaž se vrátit k tématu.
5. Nenech se ve svých nápadech brzdit pravopisem.



4.4 Tematický blok č. 4 – „Josef Dlask“

4.4.1 Téma č. 1. – „Josef Dlask a jeho zápisky I“

1) Co je na **obrázku**?

2) Zapisuj vše, co tě napadne v souvislosti s touto stavbou:

.....

.....

.....

3) **Hra na reportéry** – projdi se po třídě a zjisti:

Zapiš jména těch, kteří už navštívili Dlaskův statek.	Najdi někoho, kdo NIKDY na statku nebyl.	Co spolužáci na statku viděli?

4) **Volné psaní** – zhodnocení hodiny.

Časový limit: 2 minuty

Napište metodou volného psaní stručné zamyšlení nad tím, co vám hodina přinesla, jak se vám pracovalo, co vám pomáhalo, co naopak rušilo, co se vám líbilo či nelíbilo, navrhněte případné změny.

.....

.....

.....

.....

.....



4.4.2 Téma č. 2 – „Josef Dlask a jeho zápisky II“

1) Co se vám vybaví, když se řekne jméno **Josef Dlask**?

2) **Skupinová práce.** Čteme text podle zadaných rolí.

Spojovatel – hledá spojení mezi textem a vlastním životem, pátrá po podobnosti mezi tím, co stojí v textu a vlastní zkušeností

Mistr pasáží – vyhledává části textu, které jsou zajímavé a stojí za to si je zapamatovat

Ilustrátor – kreslí, zajímá se o vizuální vidění textu

Tazatel – zajímá se o smysl textu, vymýšlí otázku/otázky k textu

Každý si přečte text a dále pracuje s textem podle své role. Text si každý čte potichu sám pro sebe. Můžete si v textu podtrhávat, dělat poznámky či používat symboly, které vám pomohou s lepší orientací v textu.

Ukázka

1794

Toho roku se stavěla světnice ode dřeva a chlív a maštel od kamena a hoření vrata a u dolní zahrady se plaňky o dva řady stromů víc vysadilo. Já sem se u toho hrozně napracoval, až sem celý zamrňavěl.¹

1809

Dne 14. listopadu narodil se Josef Dlask, syn, v neděli večer v 8 hodin. Byly skvostný křtiny, ale otec můj nechtěl bejt doma. Odešel do mlejna a nedal se uprosit. Kmotrové byli tito: Václav Formánek z Modřic, švagr, Antonín Skála, mynář dolánecký, Jan Petr Durych, kapelník turnovský, sestra Terezie Řiška mašovská.²

¹ DLASK, Josef, KULÍŠKOVÁ, Alžběta, ed. *Zápisky sedláka Josefa Dlaska: měl jsem nestálé štěstí*. V Turnově: Muzeum Českého ráje, 2015. ISBN 978-80-87416-21-1. Strana 184.

² DLASK, Josef, KULÍŠKOVÁ, Alžběta, ed. *Zápisky sedláka Josefa Dlaska: měl jsem nestálé štěstí*. V Turnově: Muzeum Českého ráje, 2015. ISBN 978-80-87416-21-1. Strana 186.



1840

Dne 1. a 2. ledna byly oblaka zrána zarděný jako oheň a sloupy od slunce stály až na den. Pak po s. Třech králích uhodily velký mrazy až do Jména Ježíše a na ten den přšelo a zase právě ve středu ráno zde ve 3 hodiny s půlnoci zase se ledy spustily, ale (byly) vysoko, až nám lávka vzaly na pole šenkýřovo. A také on je rozřezal. Ledy byly tlustý až $\frac{3}{4}$ lokte. Toho roku málo sněhu bylo, ale mrazy až přes sv. Marka.

Toho roku dne 7. dubna v pondělí zasypali se dva lidé z Mašova, dcera France Kosaře 16 let stará, pak syn Janků, baráčníka, 16 let starý, při děláni cesty za Valdštejnem u Čertovy ruky, co se jede ke Skále. Také měli funus najednou. Taky sem byl se synem, a když sme šli přes rynek, zvonili u svatého Mikuláše zrovna hrubým zvonem, a tu se (zvon) roztlouk, tu hned pukl. Také ten den se měla zasypat třetí děvečka, taky tam nádeničila. Však ona šla o polednách domů, protože měla řezavku, po břiše velký bolení, tak jí někdo poradil, aby si koupila rumu od kupce, aby to vypila, že jí bude dobře. Ona hned nechala tý práce a šla do města Turnova, a tak se zmátla, že místo rumu řekla olium (kyselina sírová), a jak domů přišla, hned ho vypila a hned bylo za pár hodin po ní. Tak byli všechny tři (v) jednu hodinu pryč.³

...

3) Místo pro vaše poznámky, otázky, obrázky a postřehy.

4) **Hodnocení.** Odpovězte samostatně na následující otázky. Poté diskutujte a sdílejte své názory.

Jak se vám text četl?

Byl pro vás srozumitelný?

Rozuměli jste všem slovům?

Co vás v textu zaujalo po obsahové stránce?

Co jste si zapamatovali?

Bylo v textu něco, co vás překvapilo?

Přečetli byste si rádi další části Dlaskových zápisků? Proč ano? Proč ne? Zdůvodněte.

³ DLASK, Josef, KULÍŠKOVÁ, Alžběta, ed. *Zápisky sedláka Josefa Dlaska: měl jsem nestálé štěstí*. V Turnově: Muzeum Českého ráje, 2015. ISBN 978-80-87416-21-1. Strana 218.



4.5 Tematický blok č. 5 – „Čtenářská dílna – pověst O Čertově ruce“

4.5.1 Téma č. 1 – „Čtenářská dílna – pověst O Čertově ruce – 1. část“

4.5.2 Téma č. 2 – „Čtenářská dílna – pověst O Čertově ruce – 2. část“

1) Brainstorming – obrázek:



Obrázek: zdroj: VELARTOVÁ, Jaroslava, ed. 10 zastavení v Českém ráji. Nakladatel Libor Velart. ISBN 80-900035-1-6. Strana 18.

Otázka	Tip	Ověření
Kdo by mohl být na obrázku?		
O čem pověst bude?		
Kde se pověst odehrává?		

2) Píšeme příběh podle klíčových slov.

Klíčová slova: chalupník, bída, myslivec, kostel skála

.....

.....

.....

.....

.....

.....



.....
.....
Čtení pověsti:

Dlouho, dlouho tomu, co v Pelešanech žil chalupník Bárta. Chudý byl jak kostelní myš, chaloupku měl malou, střechu na stranu pokrčenou, porostlou netřeskem. Těžké bylo živobytí pro Bártu i pro jeho ženu. Bárta tu i tam u sedláků podělkoval, jeho žena také, a když u těch nebylo co dělat, chodil do lesa na klestí, aby si alespoň na zimu zásobu udělal, aby se ženou zimou neumřeli.

Vypravil se tak jednou do lesa a celý půlden chodil a dohromady nic nenasbíral. Tak mu tak nějak šlo hlavou, jaký má život neutěšený, jen starosti a bídu. Usedl s nůží na pařez, hlavu sklonil do dlaní a div že neplakal. Ani kale neposlouchal, co se kolem děje, když tu mu kdosi zaklepal na rameno. Bárta zdvihl hlavu. Před ním stál nějaký pán, v mysliveckém obleku, osmahlých lící, v dlouhém plášti a klobouku se zeleným perem. Tenkými prsty se probíral v černém plnovousu a s jízlivým úsměvem v černých, uhrančivých očích hleděl na Bártu. „Čeho si přeješ, pane?“ ptal se chalupník.

Otázka	Tip	Ověření
Koho si myslíte, že chalupník Bárta potkal?		

Pán se zasmál, jako když křemínky přesypá, a povídá: „Dívám se tak na tebe, Bárto, a zdá se mi, že s tím svým životem valně spokojen nejsi.“ Bárta se sice podivil, odkud pán zná jeho jméno, ale hořce odpověděl: „Bodejť bych byl! Od úsvitu do západu slunce se jen plahočím, nic z toho nemám a dnes nevím, co budu zítra jíst. Jen suchý chléb a trochu mléka, to je celé, co dám do úst, a musím být ještě rád, že tohle je.“ „Vím, vím,“ povídá pán a hlavou přikyvuje, „a proto jsem přišel, abych ti pomohl.“

Chalupník udiveně povstal a hleděl na pána, jak ten by mu chtěl pomoci. „Inu tak, uděláme výměnu. Když mi dáš, o čem doma nevíš, z bídy ti pomůžu.“

Otázka	Tip	Ověření
Co doma asi má? O čem neví?		



Chalupník zavrtěl hlavou: že by on měl doma něco, o čem neví? Chaloupka byla chudá, a tak si myslil, že si z něho pán tropí jen dobrý den, a rád přikývl. „I tak si to vezmi, jen když nás vysvobodíš z té prokleté bídy!“

Pán vzal chalupníkův pytel, až po okraj jej naplnil listím, zavázal a povídá: „Tenhle pytel si vezmi na záda a rozvaž jej až doma. A pamatuj si, že za čtyřicet let si přijdu v devět hodin pro ono slíbené.“

Než se chalupník nadál, nebylo po myslivci ani stopy, jen sirný zápach po něm zbyl. Bártu pojalo neblahé tušení, že to byl čert. Ale mávnul rukou a hodil si plný pytel přes rameno. Až se prohnul, jak byl těžký. Že však pánovi slíbil, že se do pytle podívá až doma, potlačil svoji zvědavost a spěchal domů.

Otázka	Tip	Ověření
Co bude v pytli?		
Jak bude Bárta reagovat, až přijde domů? Co ho doma čeká?		

Sotvaže překročil práh dvora, postavil pytel na zem a zvědavě jej rozvázal. Údivem vykřikl. Pytel byl vrchovatě naplněn dukáty. Ted' se teprve Bártovi rozjasnilo a poznal, že v lese mluvil s čertem. S neblahou předtuchou vcházel do chalupy. Když otevřel dveře, viděl na loži ženu a vedle ní malé děťátko, novorozeně, které tiše dřímalo, špulíc ústa. Žena se slabě usmála na manžela a ukazujíc na dítě, tiše řekla: „Podívej se, synek se nám narodil.“

Ale Bárta se neradoval. Jen schmuřil čelo při pomyšlení, že by tohoto synečka měl po dvaceti čtyřech letech vydat ďáblu. Jeho žena si to špatně vyložila, že prý snad z tohoto přírůstku má strach, že bude muset víc pracovat. Mávl rukou.

„I to nic, jsem jen unavený, jak jsem chodil po lese, ale ted' nám bude dobře. V lese jsem našel pytel plný peněz, snad jej lupiči pohodili.“

Žena se radovala, že je konec bídy, a otec Bárta musel skrývat svoje starosti, když si pomyslí, za jakou cenu peníze dostal.



Koupili statek, k němu pole a hospodařili. Dobře se jim dařilo. Synek, kterému dali jméno Jiřík, rostl jako z vody, rodičům pro radost. Největší jeho radostí bylo vzít si knihu a prohlížet si staré obrázky. Brzy se i písmenka u pana faráře číst naučil, a jak dospíval, rád posluhoval při mši. Brzy vyšel vesnickou školu, a že měl chytrou hlavu, přimlouval se kantor, aby synka poslali do latinských škol. A tak sedlák Bárta s těžkým srdcem synka poslal do škol až do samé Prahy. A když potom synek dospěl, projevil přání stát se knězem, proti čemuž ani otec, ani matka nic neměli.

Otázka	Tip	Ověření
Jak bude příběh pokračovat?		
Napadá vás, jak mladého muže zachránit?		

Léta utíkala, vysvěcení se blížilo, a že Jiřík měl tak rád rodiče, sám představený semináře se přimluvil, že byl určen jako kaplan do blízké vesnice. Ale starého Bártu svírala starost, když se blížil čtyřicetý rok. Žena to na něm pozorovala, svěřila se s tím synovi a oba společně na otce udeřili, co že mu je. A tak jim starý Bárta pověděl všechno. Syn se zamyslel a povídá: „Zrovna v neděli tomu bude čtyřicet let, co jsem se narodil. V ten den sloužím na Valdštejně první mši svatou. Když budu do devíti hodin hotov se mší, nebude už čert nikdy na mne mít právo. Modlete se za mne a vše dobře dopadne.“ A tak se také stalo.

Již od časného rána klečeli oba rodiče před oltářem a horoucně se modlili za synovu spásu. A právě když Jiřík doříkával „Amen“, čert kolem kostela proletěl, až se zvedlo povětří veliké, podobné bouři. Hrom bil, to jak čert zuřil, že mu lidská duše unikla.

Ještě když lidé vycházeli z kostela, zaslechli ve skalách těžkou ránu, jako když hrom udeří. S údivem si pak ukazovali na jediné skále otištěných pět čertových prstů, jak se ďábel v rychlém letu skály zachytil. A té skále se od té doby říká Čertova ruka.⁴

3) Pokuste se vymyslet název pověsti.

⁴ VELARTOVÁ, Jaroslava, ed. 10 zastavení v Českém ráji. Nakladatel Libor Velart. ISBN 80-900035-1-6. Strana 17–18.



4) Pětilístek – chalupník Bárta

- | | |
|------------|--|
| Řádek č. 1 | Bárta |
| Řádek č. 2 | 2 přídavná jména (jaký je?) |
| Řádek č. 3 | 3 slovesa (co dělá?) |
| řádek č. 4 | Věta o čtyřech slovech, která se vztahuje k 1. řádku |
| Řádek č. 5 | Synonymum k 1. řádku. |



4.6 Tematický blok č. 6 – „Židé v Turnově“

4.6.1 Téma č. 1 – „Židé v Turnově I“

Práce s tabulkou – přečtete si věty v tabulce.

Všimněte si sloupečku před a za větami.

Do sloupečku před větami si každý napište velké tiskací A (jako ANO), pokud si myslíte, že je věta pravdivá.

Pokud si myslíte, že to bylo jinak či s obsahem věty nesouhlasíte, napište velké tiskací N (jako NE).

	V Turnově bylo nutné sehnat ubytování pro židovské uprchlíky, kteří k nám přišli ze zabraného pohraničí.	
	V Turnově byl obnoven vlastní rabinát.	
	V roce 1939 žilo v turnovském okrese zhruba 50 Židů.	
	Uprchlé rodiny, které přišly do Turnova, pocházely především z oblasti Jablonecka a Liberecka.	
	Turnovští Židé byli deportováni do Terezína.	

Pravopisný úkol – doplňte chybějící písmena a rozhodněte, kde se píše malé/velké písmeno.

Doposud žádná tragédie nezasáhla do života ž/Židovských ob__vatel na t/Turnovsku a koneckonců v celé e/Evropě tak v__znamným způsobem, jak se to mělo stát v letech následujících. Představenstvo místní obce čekal nesnadný úkol postarat se o ub__tování ž/Židovských uprchlíků z obsazených pohraničních oblastí. Jejich masov__ příliv do města a okol__ __působ__l takovou s__tuaci, o níž b__se v přecházejících letech nikdo ani neodvážil uvažovat: prostřednictvím/Mladoboleslavského rab__na g/Goldmanna došlo k jednání o zřízení opětovného vlastního rabinátu v t/Turnově z důvodu nenadálého zv__šení počtu ž/Židů. Návrh ovšem neb__l obcí v m/Mladé b/Boleslavi akceptován.

Dne 28. srpna 1939 b__l v t/Turnovském okrese přítomen 221 ž/Žid. Toto číslo se neustále měnilo, neboť v__sledný počet ž/Židů, ub__tovaných na t/Turnovsku v době zabraní pohraničí od začátku deportací, b__l značně v__šší. Jejich počet kol__sal podle toho, jak se některým podařilo dostat do zahraničí, případně pokud si t/Turnov zvol__l__ pouze za dočasnou dest__naci. Uprchlé rodiny pocházel__ v největší míře z prům__slov__ch center j/Jablonce n/Nad n/Nisou a l/Liberce a nezdá se ob__vují ž/Židé i ze vzdálenějších oblastí, nejednou příbuzensky spojení s t/Turnovským__ rodinam__.

....



V roce 1941 jsou již někteří ž/Židé zatčeni, tehdy ještě jako pol__t__ční vězni, a odvezeni do koncentračních táborů.

....

Tragédie t/Turnovských ž/Židů, ať již starousedlíků nebo uprchlíků, je v největší míře dovršena 16. ledna 1943, kdy jsou ve většině odvezeni transportem Cm ze __hromaždiště na hradě v m/Mladé b/Boleslav__ do t/Terez__na a odtud záhy 20. ledna 1943 transportem Cq do o/Osvětim__.⁵

Volné psaní

Časový limit: 3 minut

Ohodnoťte dnešní hodinu. Napište:

- co nového vám hodina přinesla
- co jste se dozvěděli
- jak se vám pracovalo

Využijte celý časový limit, nevracejte se k již napsanému, neškrtejte, nechte plynout vaše myšlenky. V tuto chvíli se nenechávejte omezovat pravopisem. Vyjádřete se i kriticky. Pokud jste byli s nějakou částí hodiny nespokojeni, navrhněte řešení.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

⁵ DUBINOVÁ, Terezie a Pavel JAKUBEC. *Židé na Turnovsku*. Turnov: Město Turnov – Odbor cestovního ruchu, 2010. ISBN 978-80-254-8407-4. Strana 44–46.



4.6.2 Téma č. 2 – „Židé v Turnově II“

- 1) **Opakování** z minulé hodiny. Vytvořte ve skupině **dvě otázky** k tématu z minulé hodiny. Využijte tato tázací slova:

Kdo?

Jak? Jaký?

Co?

Kde?

Kdy?

Proč?

Kolik?

Odkud? Kam?

- 2) Čtení textu **metodou I.N.S.E.R.T.**

Metoda I.N.S.E.R.T. – je metoda, kdy si budete dělat během čtení textu následující poznámky:

- ✓ Udělejte fajfku tam, kde se v textu potvrzuje to, co jste již věděli.
- + Udělejte plus, pokud se dozvídáte informaci, která je pro vás nová a také důvěryhodná.
- Udělejte minus, pokud to, co čtete, neodpovídá tomu, co víte. Tímto symbolem můžete označit i to, co je v rozporu.
- ? Udělejte otazník tam, kde se objeví informace, které nerozumíte či tam, kde byste se rádi dozvěděli více.

Po válce se vrátilo 19 Židů. Ti se snažili život obce obnovit. Po roce 1948 však někteří emigrovali a zbylí neměli sílu a finance vést náboženský život a pečovat o synagogu. Budova synagogy byla předána podniku Drobné zboží Pardubice, který ji využíval jako skladiště. Koncem 60. let proběhla radikální přestavba budovy. V místech bývalé bimy (řečniště) byl zasazen železobetonový sloup, který podíral nově vytvořené betonové patro na úrovni ženské galerie. Ozdoby svatostánku byly rozbity, stejně tak rituální umyvadlo, jehož výklenek dělníci zazdili. Stejný osud potkal výklenky (niky) v mužské modlitebně.



V rohu předsíně byl postaven nákladní výtah se šachtou proraženou v podlaze ženské galerie. Z rohu mužské modlitebny a ze ženské galerie byly proraženými dírami ve zdi vedeny rampy do protějších domů, po kterých se vozilo zboží. Původní dveře byly překryty a otlučeny plechem. Unikátní malovaný strop doznal značného poškození nešetrnou instalací zářivek.

Z původních předmětů se zachovaly liturgické předměty, které byly v roce 1941 a znovu v 50. letech uloženy v Židovském muzeu v Praze (stříbrná koruna, nástavce, štít a ukazovátko na Tóru, pláštíky), a dále dřevěné desky Desatera, které neznámý člověk odnesl v době přestavby na skladiště do místního Muzea Českého ráje. Svitky Tóry z turnovské synagogy potkal stejný osud jako dalších zhruba 1500 svitků z českých a moravských synagog: v roce 1964 je komunistická vláda svévolně zcizila ze zestátněného Židovského muzea, kde byly uloženy, a prodala je do zahraničí. V současné době je spravuje nadace se sídlem v Londýně, která je opravuje a propůjčuje fungujícím židovským komunitám po celém světě.⁶

3) **Hodnocení dnešní lekce metodou volného psaní.**

⁶ DUBINOVÁ, Terezie, JONGELING, K., JONGELING-VOS, G. J. *Synagoga a židovský hřbitov v Turnově*. Turnov: Město Turnov – Odbor cestovního ruchu, 2009, str. 10–11.



4.7 Tematický blok č. 7 – „Návštěva Muzea Českého ráje v Turnově – Čteme v kronikách“

4.7.1 Téma č. 1 – „Kronika a její význam I“

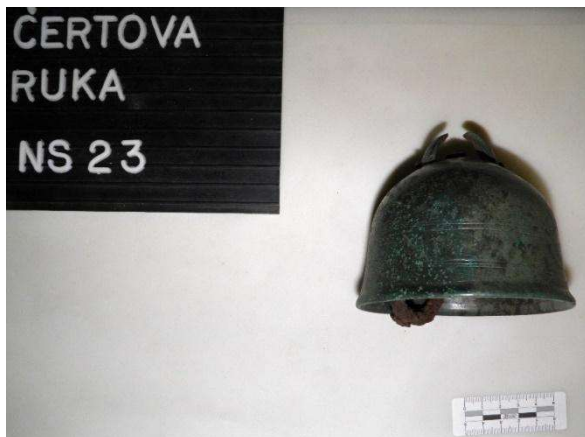
4.7.2 Téma č. 2 – „Kronika a její význam II“

1) Místo pro vaše poznámky k tématu **MUZEUM**:

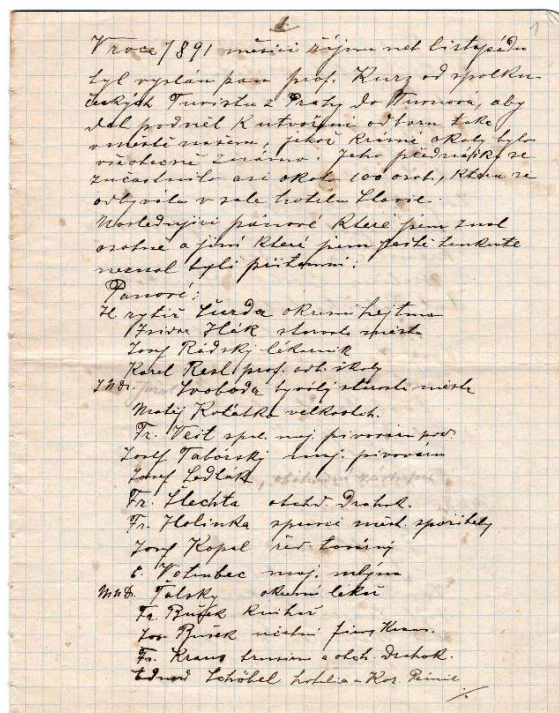
2) Oddělení muzea. Ke každému oddělení muzea přiřaďte správnou fotografii:

Oddělení muzea jsou:

1. Historie
2. Archiv
3. Historie umění
4. Mineralogie
5. Archeologie
6. Etnografie a umělecké řemeslo
7. Knihovna



A, zdroj: Muzeum Českého ráje



B, zdroj: Muzeum Českého ráje



C, zdroj: Muzeum Českého ráje



D, zdroj: Muzeum Českého ráje



E, zdroj: Muzeum Českého ráje



F, zdroj: Muzeum Českého ráje



G, zdroj: Muzeum Českého ráje⁷

1. Historie	2. Archiv	3. Historie umění	4. Mineralogie	5. Archeologie	6. Etnografie a umělecké řemeslo	7. Knihovna

⁷ Zdroj: Muzeum Českého ráje v Turnově, obrázky exponátů.



- 3) **Skupinová práce.** Vytvořte krátkou **prezentaci** období, o kterém jste si přečetli v kronice. Zamyslete se také nad výpovědí fotografií, které text doprovází.
